

Asia: VN/25733/2021-OKM-334

Lausuntopyyntö valtioneuvoston selontekoluonnokseksi - Uutta suuntaa Suomen digitaaliseen kompassiin

Tavoite 1 - Suomi kehittyy demokraattisena ja sivistyneenä yhteiskuntana digitalisoituvassa maailmassa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Avaintuloksissa ei mainita maahanmuuttoa ja maahanmuuttajien osaamista. Maahanmuutosta puhuttaessa on myös tärkeää huomioida kotoutumisen merkitys. Digitalisaatio mahdollistaa myös kotoutumisen toteuttamisen tehokkaasti sekä maahanmuuttajien riittävän digitaalisen osaamisen ja siten integroitumisen yhteiskuntaan.

Tavoite 2 - Yhteiskunnan toimijoiden kyky omaksua ja soveltaa uusia ja kehittyviä teknologioita kestävästi ja tuottavasti on vahva.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Digikompassin selonteko on kokonaisuutena johdonmukainen ja hyvin perusteltu strateginen kokonaisuus, joka tukee KEHA keskuksen tehtäviä valtakunnallisena palvelu ja tietojärjestelmätoimijana. Sen linjaukset vahvistavat kehystä, jossa keskeiset julkiset hallinnolliset prosessit voidaan toteuttaa yhteentoimivasti, digitaalisesti ja tuottavuutta parantaen

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

1 kyllä, täysin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 3 - Suomi on edelläkävijä digiosaamisessa ja teknologia-alan kehityksessä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Datan saatavuus ja laatu sekä datanhallinnan infrastruktuuri tukevat yritysten arvonluontia ja ratkaisujen skaalautuvuutta.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Yhteentoimivuuden korostaminen lainsäädännön, tietomallien, rajapintojen ja toimintatapojen tasolla tukee sekä asetuksessa (EU) 2018/1724 (Single Digital Gateway -asetus) säädetyn Once Only -periaatteen että EU rajat ylittävän digitaalisen asioinnin edistämistä. Yhteisten ratkaisujen (arkkitehtuurit, toimintamallit, jaettavat komponentit) edistämistä tulisi vahvistaa. Yhteentoimivuuden tulisi muodostaa julkisen hallinnon pysyvä digiperusta, ei erillinen kehittämiskohde.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Digitaalisessa kompassissa olisi tärkeää huomioida myös muut toimivat sähköiset rajat ylittävät palvelut. Ne ovat keskeinen keino työperäisen maahanmuuton lisäämiseen ja siten riittävän työvoiman varmistamiseen myös tulevaisuudessa.

Tavoite 2 - Tietoliikenneyhteydet ovat kattavat, turvalliset ja kestävät.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Ratkaisut ovat yksityisten palveluntarjoajien käsissä ja olisi tärkeää varmistaa poliittisin keinoin toiminnan kannattavuus, toisaalta maltillinen kustannustaso loppukäyttäjille, jotta verkot olisivat kaikkien saatavilla.

Tavoite 3 - Palvelin- ja laskentainfrastruktuurit ovat energiatehokkaita ja vastaavat julkisten palveluiden, yritysten ja tutkimuksen tarpeita.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

-

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitalisaatio ja dataperustainen arvonluonti etenee yrityksissä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 2 - Yritysten tuottavuus ja kilpailukyky paranee uusien teknologioiden onnistuneen käyttöönoton myötä.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Tavoite 1 - Digitaaliset julkiset palvelut toimivat yhteentoimivina palvelukokonaisuuksina mahdollistaen sujuvan asioinnin ja korkean tuottavuuden.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Kompassi tunnistaa hyvin nykykehityksen keskeisen kipupisteen: hallinnollisten sillojen ja päällekkäisten ratkaisujen haitat.

Rajat ylittävien käyttäjien tunnistaminen ja valtuuksien osoittaminen sähköisessä asiointissa ovat iso ongelma niin julkishallinnossa kuin yrityksissäkin ja osin kasvun este, joten niiden ratkaisemiseen tulisi ottaa selkeämpi kanta strategiassa.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

2 kyllä, pääosin

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Elämäntapahtumalähtöinen kehittäminen, automaatio ja tiedon liikkuvuus vastaavat suoraan KEHA-keskuksen vastuulla olevien valtakunnallisten prosessien kehittämistarpeita. Elämäntapahtumalähtöisestä, poikkihallinnollisesta palvelusta erinomainen esimerkki on Luvat- ja valvonta –palvelu, jolla on keskeinen rooli luvituksen helpottamisessa Suomessa ja sen jatkoehyödyntämistä olisi hyvä tarkastella myös osana strategiaa.

Tavoite 2 - Julkinen hallinto hallitsee yhteiskunnan keskeisten toimintojen datan, teknologian ja infrastruktuurit turvallisesti, luotettavasti ja kustannustehokkaasti varmistaen yhteiskunnan toimivuuden kaikissa tilanteissa.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

-

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

Vaikka digikompassi on ankkuroitu EU-kehukseen, rajat ylittävän digitaalisen viranomaisasiointin konkreettiset toimeenpanomekanismit jäävät kokonaisuudessa puutteellisiksi. Kompassi viittaa laajasti EU-sääntelyyn ja ohjelmiin (Digitaalinen vuosikymmen, data-avaruuDET,

eIDAS-lompakot), mutta lausunnossa voisi korostaa tarvetta kansalliselle yhteisille tulkinnoille, esim. millaista roolia lompakoilla omien tietojen jakamista tavoitellaan.

Tavoite 3 - Julkinen hallinto toimii tuottavasti tekoälyä sekä uusia digiteknologioita hyödyntäen.

Onko tavoite perusteltu osa Suomen digitaalista kompassia?

1 kyllä, täysin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko tavoitteen sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Tekoälyn nostaminen omaksi poikkileikkaavaksi teemakseen on erittäin kannatettavaa. Myös digitaalisen turvallisuuden kytkeminen osaksi kaikkia osa-alueita – ei erilliseksi teema-alueeksi – on erittäin perusteltua.

Onko tavoitteeseen liittyvissä avaintuloksissa tunnistettu niihin olennaisesti liittyvät sisällöt?

3 vain osittain

Jos ei, mitä avaintuloksista puuttuu?

-

Poikkihallinnollinen johtaminen ja yhteistyö

Ovatko siinä esitetyt digitalissaation johtamisen ja yhteistyön periaatteet perusteltuja osia osana Suomen digitaalista kompassia?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Onko sisältöön valittu oikeat asiat? Jos ei, miten sitä tulisi muotoilla?

Digitoimistolle asetetaan keskeinen poikkihallinnollinen rooli, mutta sen päätösvaltaa, resursointia ja suhdetta muihin ohjausrakenteisiin tulisi täsmentää.

Digikompassin tavoitteiden ja avaintulosten kokonaisuus

Puuttuuko digikompassin tavoitteista ja avaintuloksista yleisesti jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Single Digital Gateway -asetusta (EU 2018/1724), joka on keskeisin rajat ylittäviä digitaalisia julkisia palveluja ja once-only-periaatetta koskeva EU-säädös, ei tunnisteta digikompassissa systemaattisesti, vaikka useat linjaukset ja avaintulokset tosiasiallisesti vastaavat sen soveltamisalaa. Samoin Once Only Technical System (OOTS), joka

toimii SDG-asetuksen mukaisena käytännön toteutusmekanismi viranomaisten välisessä rajat

ylittävässä tiedonvaihdossa, jää mainitsematta useissa keskeisissä yhteyksissä, joihin se selkeästi kuuluisi.

Tuloksellisuuden seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Mitä mittareita tunnistatte tavoitteiden ja avaintulosten etenemisen mittaamiseen?

-

Miten digikompassin vaikuttavuutta tulisi Suomen tasolla mitata?

-

Toimintaympäristön kuvaus

Geopoliittinen ja taloudellinen toimintaympäristö

-

Turvallisuus ja resilienssi

-

Kriittiset teknologiat ja innovaatiot

-

Hyvinvointi ja yhteiskunnalliset muutokset

-

Digitalisaation ja datatalouden sääntely

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

-

Uudet teemat

Tekoäly

Tekoälyn nostaminen omaksi poikkileikkaavaksi teemakseen on erittäin kannatettavaa.

Turvallisuus

Digitaalisen turvallisuuden kytkeminen osaksi kaikkia osa-alueita – ei erilliseksi teema-alueeksi – on erittäin perusteltua

Hyvinvointi

-

Yhteistyö ja yhteentoimivuus

Yhteisten ratkaisujen (arkkitehtuurit, toimintamallit, jaettavat komponentit) edistämistä tulisi vahvistaa. Yhteentoimivuuden tulisi muodostaa julkisen hallinnon pysyvä digiperusta, ei erillinen kehittämiskohde.

Digikompassin kokonaisuus

Miten arvioisit digikompassia kokonaisuutena?

Mielestämme strategia ei pureudu haasteisiin riittävän konkreettisella tasolla. Keha-keskuksen näkökulmasta olisi tärkeää:

- ☐ täsmentää, miten toimeenpanosuunnitelma suhteutuu olemassa oleviin ohjelmiin ja hankkeisiin
- ☐ kuvata selkeämmin vastuut ja priorisointi tilanteessa, jossa resurssit ovat rajallisia
- ☐ varmistaa, että uudet tavoitteet eivät lisää hallinnollista kuormaa ilman todellista vaikuttavuutta

Muut kommentit

Mikäli kommentti ei sovellu lomakkeen muihin asiakohtiin, voit jättää sen tähän.

KEHA-keskuksen näkökulmasta digikompassin vaikuttavuutta ja toimeenpanon selkeyttä vahvistaisi se, että Single Digital Gateway -asetus ja Once Only Technical System tunnistettaisiin johdonmukaisesti osana EU:n yhteentoimivuus- ja digitalisaatiokehystä. Tämä tukisi digikompassin tavoitteiden käytännön toteutumista ja selkeyttäisi valtakunnallisten palvelu- ja tietojärjestelmätoimijoiden roolia osana EU-tason ratkaisujen hyödyntämistä. Siksi Single Digital Gatewayn ja Once Only Technical Systemin rooli tulisi tunnistaa johdonmukaisesti eri luvuissa, erityisesti julkisia palveluja, yhteentoimivuutta, digitaalista identiteettiä ja tiedon liikkuvuutta koskevissa osuuksissa.

Heikkilä Heikki
KEHA-keskus

Kovero Jarmo
KEHA-keskus - Jarmo Kovero, hankejohtaja